

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

12-LETNO OBLJUBO-VANJE NI UKINILO 12-URNEGA DELAVNIKA.

120,000 delavcev mora se vedno spravljati s težavami, čeprav so baronje obljubili odpraviti dvanaesturni delavnik.

JEKLAŠKI BARONJE SO VELE-LI NABITI KAK IŠČOVOR, KADARKOLI JE KDO SARTVAL ODPRAVO SUHNEŠKIN RAZNE.

Chicago, Ill. — Še celti dvanaest let govore jeklaški in šeleni baronje o odpravi dvanaesturnega delavnika, pa je kljub temu sedaj že 120,000 delavcev na tisku, ki traja dan za dnem brez prestanka, brez vsakršnega odpočitka, brez razvedrila. Minutni utripi so bili skoroda na boljšem. Delali so svojim gospodarjem dan za dnem, od zore do mraka, po jim sastranega ni bilo treba skrbeti niti ne za obleke, niti za hrano, niti za streho. Tisti ljudje niso imeli nobenih drugih potreb. Današnje suhneštvo je torej še več kakor barbarstvo. Mučanje in krpinčenje je sodobnega Sloveka in satiranja duševnih in telesnih sil Slovečkin.

V svojem majkalem poročilu je odeck, ki se peča s vprašanjem dvanaesturnega delavnika, dejal, da bi bilo treba za uvedbo tridnevnega delavnika najmanj 60,000 delavcev več. To dokazuje, da je sedaj zaposlenih najmanj 120,000 delavcev, ki tisti svojim delodajalcem po dvanaest ur na dan.

V teh dvanaestih letih je videti le kako malo izboljšanja po jeklaških in šelenih. Sedemdeset let teden je bil skroben na šest dni ponedelja, a še povsod, ali dvanaesturni delavnik je se vedno v navadi kakor pred dvanaestimi leti.

Da je takemu izkoriščevanju Slovečkin sil najboljša opora vera, je razvidno že iz tega, da je zahteval jeklaški magnat Gary več potrpežljivosti in več vdanosti na Garyjevo trdovratnosti v boju voljo, ki se zave nasiljanja na Garyjevo trdovratnosti in lakomnosti. Zahteval je od svojih delavcev več vernosti. Vera in kapitalizem sta šla stoletja in stoletja roko v roki ter s vzajemnimi močmi tiskala delavce tako dolgo k tlom, da se mora še danes v tem prosvitljenem veku zman boriti za odpravo najbolj (Dalje na 3. strani.)

Mozdna konferenca rudarjev.

Operatorji so zaželi izmisliti rudarje.

Atlantic City, N. J. — Mozdna konferenca rudarjev in operatorjev s polja trdnega premoga je prišla v kritično fazo. S. D. Warner, glavni zastopnik organizatorjev, je v sredo zahteval, da se rudarstva unija zaveže, da ne zahteva 1. septembra, ako ne bo de tega časa pogodba sklenjena, temveč da rudarji nadaljujejo s delom po starih pogojih, dokler se ne sklene nova pogodba.

Lewis in drugi zastopniki rudarjev nasprotujejo predlogu. Pogajanja gredo zelo počasi.

150 STAVKARJEV ARBITRAŽNIH.

Policija lovi in meče v zapor pikete v Brocktonu.

Brockton, Mass. — Policija je v sredo aretirala 150 piketov pred šviljarskimi tovarnami. Zadnji teden je bilo aretiranih sto stavkarjev. Stavka traja tri tedne.

HARDING DOPTEL V PREDSTO-LIČO ALASKE.

Juneau, Alaska. — Megla, ki se je pojavila takoj po hudi plohi, ni preprečila, da bi prebivalstvo ne privedlo predsednika Hardinga prireditelja sprejema. Na tisoče in tisoče ljudi se je zbralo v hudem naliivu, da pozdravijo predsedniškovo družbo.

"SUHA" AMERIKA IZDELUJE NAJBOLJŠE IZGANJE.

Washington, D. C. — "Suha" Amerika je dobila sprisbevalo, da izdeluje najboljšo izganje! — Is Rio de Janeiro je prišla vest, da je nek ameriška trdnja iz Pittsburgha dobila prvo nagrado na ondodni razstavi za najboljšo medicinsko izganje. — Če bi se kje delile nagrade za najprejše mare poplinske izganja v posameznih državah, bi Amerika tudi dobila prvo nagrado!

INDUSTRIJSKA VOJNA V KANADI.

16,000 rudarjev in jeklaških delavcev v Novi Škotski se vedno na bojni fronti.

Sydney, N. S., 11. jul. — Vojaška leta se danes invadirala okoliš stavkajočih rudarjev in ascedila strategična postojanka okoli premogovnikov št. 2 in 3. Vojaški se razpili posamezna piketa. Polje je skrajno napeto.

Sydney, Nova Škotska. — (Fed. Press.) — Stavka rudarjev in jeklaških delavcev se nadaljuje. Približno 12,000 rudarjev in 3900 jeklaških delavcev je v boju. Zadnji zahtevajo 20 odstotkov mesečnega povečanja, priznanje uni-je in "checkoff"; rudarji so zastavali in simpatij do sadnjih in iz protesta proti uporabi vojaštva.

Zvezna kanadska vlada je posodila British Empire Steel kompaniji 800 vojakov, provinčna vlada da je pa posodila 400 milijardov, tako da je v stavkovnem okolju tisoč vojakov brez krajevnih policije, katero so tudi povečali s pomorskim deponiji. Po vsaj vzhodni Kanadi do Winnipegu nabirajo prostovoljce za policijsko službo v Novi Škotski.

Ker je British Empire Steel Co. tudi lastnica premogovnikov, se borijo jeklaški delavci in rudarji proti enemu in istemu izkoriščevalcu.

Vojaki so opremljeni kakor v vojnem času, in le hladnost ter previdnost voditeljev delavstva je preprečila, da ni še nič mrtvih. Je pa okrog 60 stavkarjev in drugih oseb ranjenih. Zadnje nedelje je policija navajala na pikete pred tovarnami in jih pognala v polkrog vojakov, ki so sprejeli delavce z nasajenimi balonci. Ravno tisti čas so ljudje prihajali iz cerkve in velika množica molčih in šenskih se je pridružila stavkarjem. Miličarji so zagnali konje v množico in pohodili neko staro, ki je obležala smirno ranjena.

Veliko število stavkarjev in drugih državljanov je bilo še aretiranih.

Vse drugače pa je med rudarji. Tam ni nemirov. Stavka je stoporecna. Rudarji imajo močne stavkovne straže, ki ne pušče nikogar k premogovnikom. Delavski šupen D. W. Morrison v Glouce Bayu, ki je izjavil, da je z dušo in telesom z rudarji, je ukazal policiji, da mora strogo pasiti na agente-provokatorje in jih izgnati iz mesta, ako se kateri pokaže. Velel je tudi zapreti gostilne s opojnimi pijačami.

WAUKEGANU PRITE PLE-MENSKI IZGREDI.

Waukegan, Ill. — Severozapadni del tega mesta je močno zastrašen s policaji, ker se je razširila govorica, češ, da se je bati plemenatih izgredov.

Policija je stopila v akcijo, brkko je bil ispuščen osemnajstletni črnc Eugene Cooper, ki je bil oodolžen, da je napadel neko dvanaestletno belokožno deklico, na svobodo.

Črnci, ki stanujejo v severozapadnem delu tega mesta, so zahtevali posebno zaščito od mestne oblasti. Deklica se je vozila na kolesu, ko se je zapodil vanjo črnc ter jo objel. Njeno vpitje je privabilo več belokožnih ljudi na lice mesta, in črnc je pobegnil. Policija je pozneje prišla Cooperja, ali je bil kasneje izpuščen, ker ni maral deklino obo naperiti sodnega postopanja proti njemu.

RAZVNETI VOLILNI BORBI V MINNESOTI SE BLIŽA KONEC.

Stranka republikanov repabli-kanških gostovok si prizadeva na vse kriplje obraditi vsaj politično ravnovesje v Minnesoti.

NAPREDNI REPUBLIKANCI SE Z VSEMI SVOJIMI MOČMI BORE ZA JOHNSONA.

Minneapolis, Minn. — Minnesotaka izredna senatorska volilna borba se bliža svojemu koncu, in Preusova republikanska mašina se obupno bori, da bi zajela naraščanju progresivnega raspoloženja pot in odjedla kolikor največ mogoče glasov kmečko-delavskemu kandidatu Magnusu Johnsonu, ki se poteguje za sedež zveznega senatorja.

Se izid teh volevalnih volitev se zanima cela država, saj, politični krogi smatrajo izid teh domašnjih volitev, ki se vrše v ponedeljek, za napoved, kakšno smernico bo zavzel poljedelski svetonji zapad napram Hardingovi administraciji in njeni politiki na prihodnjih predsedniških volitvah, ki se vrše prihodnje leto.

Valeč razdora v republikanskem taboru je boj bezdelje hujši in ljutja. Borba divja okoliščno le med Magnusom Johnsonom in gubernarjem Preusom poleg senatorja Jamesa Carleyja, ki pa je le zato postavljen za kandidata, da imajo tisti demokrate, ki še drže s demokratsko stranko, priliko glasovati za demokrate. Na tisoče in tisoče lo-letih podpisov kmečko-delavskega kandidata, ki se mu je posrečilo pridružit vsaj napredne skupine vseh političnih nasiranj v en sam velikanški politični vrstec derote volilne borbe.

V gornji Minnesoti se vse čedalje bolj ogreva za kmečko-delavskega kandidata. Čim bliže je konec volilne borbe, tem več je pristave pod praporom Magnusa Johnsona. To je opaziti po vseh poljedelskih okrožjih, zakaj, poročila iz južne Minnesote pripovedujejo isto. Minneapolis je posebno živahno torišče hudega političnega boja.

La Follette je prično na straži. Venomer se peča s dogodki, ki se vrše v zadnjem času po Minnesoti. In kakor je podpiral kmečko-delavskega kandidata za zveznega senatorja tedaj, ko je šlo za Shipsteadovo izvolitev, tako tudi sedaj ni pustil kmečko-delavskega kandidata na cedilo. Ta teden je prišel njegov sin Phil La Follette v Minnesoto, da vodi ok kampanjo, ker to ni mogoče njegovemu očetu radi slabega zdravja.

ROTHOVO TRUPLJO NAŠLI V KOŠARI NA JEZERU.

Fort Stanley, Ont. — Jezero Erie je vrnilo truplo poročnika L. J. Rotha, ki je bil pilot na ponesročenem zveznem mornariškem balonu A-6698.

Kapitan George Wilson je s svojim ribičkim čolnom našel truplo privezano h košari posrečenega balona in oblečeno s smotno v spodnjo obleko.

Drugač poročnika, ki je bil zaeno s Rothom v balonovi košari, še pogrešajo. Rothovo truplo je še dospelo v Cleveland, O.

860 Družin PROTI ŽUPNIKU.

Chicago, Ill. — Osemsto in petdeset družin je odklonilo svojo finančno podporo cerkvi sv. Janeza Krstnika na 50. in Perior-ski česti. Župnik Patrik D. Kelly je bil pred kratkim suspendiran za nedoločen čas, ker se je pregrešil zoper cerkvene odredbe. Župljani, ki so povečini irskega pokoljenja, so se uprli temu, da bi bil nastavljen duhovno francoske narodnosti škof Hoban je zatrdil, da je šupnja francoska in mora ostati taka. Če bi bili ljudje pametni, bi odklonili finančno podporo vsakemu župniku, pa naj bo to Francos ali Irca. Dobrih na prednih čol je treba ljudem, ne pa cerkva, ki so največja ovira napredku in najboljša opora la-komnemu kapitalizmu.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika. Mozdna konferenca rudarjev in operatorjev s antracitnega polja ne gre gladko izpod rok.

Lekarnarji zaželi boj zoper prohibicijo. Dve banki propadli v Montani valeč deficita Dempsey-Gibbonsu-ve borbe.

Tvrdka iz "suhe" Amerike je dobila v Braziliji prvo nagrado za najboljšo izganje.

Enosmetstvo. Boj rudarjev in jeklaških delavcev v Novi Škotski se nadaljuje.

Is Londona poročajo, da Anglija sprajme reparacijsko ponudbo Nemčije.

Francija je obelodanila načrt za veliko in močno armado. 70,000 farmerjev izgnanih iz Foruhraja in Porenja v šestih mesecih.

Velika stavka in izgredi v Nemčiji.

ANGLIJA SPREJME PONUDBO NEMČIJE.

Poroča se, da se je Baldwin odločil za ameriški načrt, po katerem mednarodna komisija določi odškodnino.

London, 11. jul. — Neuračno se poroča, da je angleška vlada sklenila sprejeti sadnje reparacijsko ponudbo Nemčije. Nemčija je predlagala v svoji sadnji notli, da naj komisija nepristranskih svadencev preuči njeno finančno stanje in potem določi vrsto odškodninske zavezanosti. To je načrt ameriškega državnega tajnika Hughesa, katerega je bil še davno priporočil v rešitev reparacijskega vprašanja.

Zvedenci so sestavili poročilo, ki ga Baldwin predloži jutri v nižji zbornici. Curzon pa v višji zbornici angleškega parlamenta. Poročilo bo vsebovalo najmanj eno uro čitanja in v njem bo vlada do pike razobločila stališče Velike Britanije glede mednarodnega položaja ter reparacijske krize in bo naznanila, da je pri volji sprejeti ponudbo Nemčije, da mednarodna komisija določi vrsto odškodninske. Nadalje bo Anglija povabila vse zainteresirane države, naj se pridružejo njenemu odgovoru na ponudbo Nemčije.

Francija dobi najboljšo priložnosti za sodelovanje z Anglijo v svrhu, da se ne razdere entente. Ampak vladni krogi v Londonu nimajo upanja, da bi Francija spremenila svoje stališče, valeč tega se pripravljajo na posledice. Londonski listi opozarjajo javnost, da v slučaju preloma s Francijo ni treba nikakršnega razburjanja, češ: ako dve državi nista več prijatelji, ni potrebno, da bi morali biti sovražnici.

ČIKAŠKI ŽELEZNIČARJI PREDLOŽILI OSNOVO SVOJIM ZARTEV.

Chicago, Ill. — Žena je treba primerne oblečiti, dati je očetom možno dati za te svrhe le \$142 na leto. Otrokom je treba ravnih zdravil zabav, ali po sedanjih razmerah razpolagajo čikaški železničarji le s \$3 na leto v ta namen. Očetova želja je vzgojiti in izobraziti otroke. Ali za take svrhe mu preostaja od njegove plače komaj toliko, da kupi vsak dan ta ali oni list.

Vse to tvori podlago zahtevi čikaških železničarjev po zvišanju dnevnih mezd. Svoj apel so železničarji predložili rassodilnemu odboru, ki je pričel svoje delo v mestni dvorani sadnji ponedeljek zjutraj.

Vodja katoliške stranke v Italiji odstopil.

Rim, 11. jul. — Don Luigi Sturzo, vodja katoliške stranke, je odklonil vodstvo. Sturzo, ki je duhovnik, je bil glavni tajnik stranke. Pred kratkim je papež namignil Sturzu in drugi duhovščini, naj opusti politiko.

LEKARNAR SAVIČ JEL SODNO IZPODBIJATI 18. AMENDMENT.

Savič pravi, da ne daje prohibicije postaviti vladi pravice, vmešavati se v izdelovanje zdravil, mešanik s alkoholom.

S PLAČOVANJEM PRISTOJELNE ZA TEGOVESKO LICENCO JE KONČANA VRAKA OBVEZ-NOST DO VLADE.

New York, N. Y. — Sledoč zgledu, ki so ga mu pred kratkim dali zdravniki s tem, da so izpodbijali vladno oblast narekovati zdravniškim ljudem, koliko izganja ali drugih opojnih pijaš bi naj smeli predpisati svojim bolnikom, je lekarnar Aleksander Savič vložil tožbo, s katero hoče doseči sodno prepoved, da se državnih prohibični ravnatelj Palmer Canfield ne sme vtikavati v lekarniško zalogo alkohola, namenjenega za zdravniške svrhe.

Savič trdi, da ne daje osamnjati amendment vladi pravice, vmešavati se v izdelovanje alkohola, ki je namenjen za pripravljanje ravnih zdravil. Nadalje pravi, da se je otrsel vseh obveznosti do zvezne vlade, briko je plašč pristojbino za izganjarsko licenco v znesku po \$25 in za narokotično licenco v znesku \$8 na leto.

New York, N. Y. — Če bi se sdele Angliji prav, da bi odobrila dvanaesturni pas, v čigar območju bi smela ameriška vlada prečkavati tuje ladje, o katerih bi sumila, da vozijo opojne pijaše, bi bilo vprašanje glede tujih ladij s zalogami opojnih pijaš na krovu v ameriškem vodovju kmalu razjasnjeno, kakor meni predsednik mednarodne trgovske marine F. A. S. Franklin.

Sedanjí položaj, v katerem sasegajo ameriške oblasti rasem tistih za zdravila, vse opojne pijaše, ki jih pripeljejo tuje ladje v ameriško vodovje, se mu sdi štisto navadna farsa.

"Mi smo na istem stališču kakor vlada sama," je izjavil. "Trgovanje s izganjem se nadaljuje v Združenih državah sedaj, kakor se je tedaj, ko še ni bilo Volsteadove postave, in vlada ne prejema nobenega davka od tega."

Washington, D. C. — Nov element negotovosti v zadevi opojnih pijaš na ladjah se je pojavil. Na ameriških ladjah točijo opojne pijače v obednicah, kadar so vozila izven trinitijskega pasa.

POMORSKI POROČNIK NA-BUNKAL DUHOVNA.

Boston, Mass. — Poročnik zvezne mornarice Wesley McLaren Hague je pretepel duhovna Georgea Lymana Painsa, ker se je ta malo preveč brigal za njegovo čeno.

Pains je poročil poročnika pred osmimi tedni. Poročnik Hague se je zglasil pri šupniku. Po hladnem pozdravu prisoli vojak duhovno pošteno klofuto na obraz.

Duhoven je padel na tla. In ko se je duhovno telo pobralo na noge, je prestregel novo klofuto. Potem pa se je spoprijel s poročnikom. V tem mikastenju je predrta duhovno glava steklene vrata župniške pisarne.

Duhoven trdi, da je dalo ne-sporazumjenje okoliščni povod temu napadu. Dejal je, da je polju-bil nevesto na očetovski pačin — pa nič drugega.

Plača nemškega min. predsednika \$20.51 na teden.

Berlin, 11. jul. — Nemška vlada je včeraj naznanila, da so ministrom in drugim vladnim uradnikom povisane plače za 80 odstotkov. Ministriški predsednik Cuno ima sedaj 27 milijonov mark teden-ske plače. To je \$20.51 v ameriški valuti.

Vodilni nemški gledališki igralci zahtevajo plače v dolarjih, in sicer \$10 dnevno, kar je približno 25 milijonov mark.

Bohne razmajačo bacil raka?

Paris, 11. jul. — Profesor Bazin je informiral francosko Akademijo znanosti, da je odkril, da bohne razmajačo bacil raka.

ROKOBORBA VPROPASTILA DVE BANKI.

Shelby Mont. — Mestece Shelby je postalo slavno, ker sta se tu "fajtala" Dempsey in Gibbons dne 4. julija. Slava pa narašča. Kravjapastrsko mesto-ec sedaj preživlja finančno krizo valeč "fajta". Dve banki sta še skrhalirali. Ene banka je bila lastnina šupana Johnsona, ki je bil predsednik organizacije, katera je aranžirala "fajt". Aranžerji so financirali roko-borbo in plačali Dempseyu \$200,000 v naprej v nadi, da naredo velik dobiček — leli pa so ogromno izgubo. In sedaj pokajo lokalne banke.

FRANCIJA SE PRAVLJA NA VOJNO.

Delala je načrt za uničenje sovrabnika na prvi mah.

Paris, 11. jul. — Poslanec parlamenta so včeraj prejeli načrt za reorganiziranje francoske armade. Načrt se glasi, da hoče Fran-cija preprečiti bodočo vojno, zato se mora dobro pripraviti (!) najo. Ker je izid vsake vojne odvisen od brutalnosti in moči prvga udarca, mora Francija gledati du-udari s vse močjo prve, kadar pride vojna. "Bolje je dati kakor pa sprejeti prvi udarec," se čita načrt.

Načrt se dalje glasi, da mora Francija izpolniti do največje-ge vrhunec bojno avijatično in strupeno plino. "Nemčija je prisiljena v danih razmerah poslušati se letal, zato mora biti Francija močna v zraku." Francija ima danes največje zrakovne brodnjve na svetu, nima pa dovolj bombnih letal. Mišliti mora tudi na letala, ki bodo posila takle topage.

Načrt nadalje določa 32 divizij pehote, vsaka divizija ima štiri polke in oddelke konjenice, šenice in topništva; kavalerija se snika na pet divizij. Zrakovna armada mora imeti 132 bojnih eskadronov, 76 opasovalnih eskadronov in 34 pomožnih enot s skupnim močtvom v zraku 33,000. Načrt temelji na 18-mesečni obvezni vojaški službi. Vsak letnik nabornikov mora dati 250,000 mol in 100,000 profesionalnih vojakov mora biti stalno v armadi. Skupna stalna armada bo štela približno 800,000 mol.

Stavke in nemiri v Nemčiji.

Delavci zahtevajo mezo v dolarjih.

Berlin, 11. jul. — Vojaške čete so včeraj potlačile izgrede v berlinskem predmestju Potsdamu. Izgredi so isbruhnili, ko so trgovci s šivilji zopet navili cene. Delavci so napadli prodajalnice, zaplenili šivilja in jih prodali po kupnih cenah.

V Berlinu je okrog 200,000 delavcev na štrajku za večjo mezo. Stavka se razširja. Železničarji, kovinarji in javni nameščenci so zagrozili s generaino stavko, ako ne dobe meze v dolarjih ali v dlatih markah.

Vsled novega davka na pivo in tobak so lastniki pivovarn in tobaknih tovarn izjavili, da zapre delavnice. Ako se to zgodi, bo Nemčija brez piva in tobaka. Dav-vek na pivo in tobak je 10,000 odstotkov večji kot je bil pred vojno.

Magnatje premoga — glavna magnata sta Stimmes in Thyssen — so zopet podražili premog, tako da sedaj stane tons pet ameriških dolarjev, odnosno poldrugi milijon mark. Nikdar v zgodovini Nemčije ni še bil premog tako drag. Draginja je izvala nov vihar protesta med delavci in vlada je v velikih skrbeh.

VREME.

V petek jasno in hladno. Severovzhodni vetrovi. Temperatura v sadnjih 24. ureh: najvišja 75, najnižja 67. Bolnce izide ob 5:24, zide ob 8:20.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena oglasa po dogovoru. Nakopi se ne vratajo.
 Naročnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.12 na tri mesece, in na izposojilnico \$5.00.
 Naslov na vso, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2827-28 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year, Chicago \$4.50, and foreign countries \$5.00 per year.
 "MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oblopuju n. pr. (Julije 31-23) poleg valoga imena na molitvi pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO SE FRANCIJA PRIPRAVLJA ZA MIR.

Brzovjav iz Pariza je sporočil, da je bil med člani francoskega parlamenta razdeljen načrt za šest sto šestdeset tisoč mož močno stalno armado. Služba v stalni armadi bo trajala osemnajst mesecev in vsako leto bo pozvanih v stalno armado 250,000 mož. V armadi bo stalno služilo sto tisoč profesionalnih vojakov, to je častnikov in župarjev. Armada bo sestala iz dva in trideset infanterijskih divizij, katerim bodo dodeljeni štirje pešpolki, oddelek konjenice, pionirji, topništvo in druge pomožne čete.

Armada letalcev bo sestavljena iz sto dva in trideset bojnih eskvadronov, šest in sedemdeset opazovalnih eskvadronov in štiri in trideset pomožnih eskvadronov. V letalskem zboru bo tri in trideset tisoč mož.

To je majhna sila, ki nam kaže, kako se Francija pripravlja za "mir". Kajti po podatkih je armada Francije štela v mirnem času le šest sto tisoč mož in vojaki so služili po tri leta.

Ampak oboroževanje Francije pokazuje jasno kot beli dan, kako militarizem "orka" po svetovni vojni.

Posledica oboroževanja v Franciji bo ta, da se bodo oboroževale tudi druge države in da konca ne more biti drugače, ako ljudstev ne sreča pamet, da spode svoje militariste in imperijaliste v pokoj, da izbruhne še strašnejša vojna, kot je bila zadnja.

V bodoči vojni ne bodo ubijali le ljudi, ki bodo na frontah, ampak v nevarnosti bodo ljudje v mestih in na deželi, ki bodo živeli daleč za frontami. Ako so v zadnji vojni rušili mesta in vase, ki so bile v frontni črti ali blizu nje, bodo v prihodnji vojni uničevali mesta in vase, ki bodo po sto, dve sto ali še več sto milj zadaj za fronto. Za tako satansko delo se veščajo letalci, kemičarji pa delajo poizkušnje v plinih, ki bodo uničili vse organsko življenje, kjer bodo polegali na zemljo.

To je lepa perspektiva za ljudi, ki se ponajajo s krščansko civilizacijo, kadar pa pride do take strašne morije, pa blagoslovljajo orožje, da bo več ljudi pomorenjenih, več mest in vase uničenih in požganih. Mir ljudem na zemlji je oznanjeval Krist, njegovi nasledniki pa blagoslovljajo morilno orožje! To je razlika med Kristom in njegovimi nasledniki, to je razlika med Kristovimi nauki in onimi, ki danes na ves glas upijejo, da so njegovi namestniki na zemlji in da oznanjujejo njegove nauke.

Francija je krščanska dežela, pravzaprav katoliška, ker so v nji katoliki v večini. Papež ima v Parizu svojega nuncija, ki bi prav lahko razložil krščanskim francoskim dostojanstvenikom, ki trdijo, da imajo pravico odločiti o usodi Francije, da se ne strinja s krščanskimi načeli, ako se država pripravlja na provokatoričen način na prihodnjo morijo, požiganje in uničevanje mest. Nuncij bi to lahko povedal na ves glas! Ampak on bo molčal, kaj takega ne bo govoril! To ni krščansko diplomatsko.

Kakor je vidni Kristov namestnik molčal, ko se je Nemčija pred izbruhom svetovne vojne pripravljala na svetovno klanje na provokatoričen način, ravno tako bo zdaj molčal, ko je treba povedati dostojanstvenikom in oblastnežem v Franciji, kar jim gre.

Kristjanske cerkve, med njimi tudi katoliška, imajo moč, da se militarizmu in imperijalizmu populijo njegovi ostrbi zobje in da se strašna pošast spremeni v krotko jagajce. Na razpolago so jim cerkvene lece, katoliškim cerkvam pa tudi spovednice. Poleg se poslužijo lahko tudi sredstev, ki so navadnemu človeku na razpolago, kateri ne pripada med cerkvene učenjake in staroste, da grme proti militarizmu in vojne povzročajočemu imperijalizmu. Ta sredstva so shodi in časniki.

In kaj vidimo? Cerkevni dostojanstveniki najbrž miže na oba očesa in ne vidijo ničesar, kaj se godi po svetu. Ampak nekaj le vidijo! Kadar delavci, ki so spoznali vojne povzročajoče vzroke, uče svoje tovariše, da je treba spremeniti sedanji gospodarski sistem in ga nadomestiti s boljšim, da bo odpravljen pravi vojne povzročajoči vzrok, tedaj cerkveni dostojanstveniki, višji in manjši, zakriče: "Ne verjemite jim, to so krivi preroki, ki vas uče krive vere."

Mi pa odgovarjamo tem patentiranim kristjanom, ki so podobni onim farizejem v templju, kateri so na glas molili in javno dajali miloščino, da so jih drugi videli, katere je pa Krist z bičem izgnal iz templja:

Mi vas sodimo po vaših dejanjih in delih, kajti tako soditi je učil Krist.

SLIKE IZ NASELBIN.

Chisholm, Minn. — Veliko grmanja, malo debla; velika naselbina, malo dopisov! Tako je z nami Slovenci na Chisholmu. Vsi o-nako čakamo na drugega, dasi je zanimivosti v veliki slovenski naselbini kot je naša. Tako smo na primer imeli piknik na Hobbeson Laku, katerega je priredil dramatični in pevski klub "Triglav" v popolno zadovoljstvo vseh, ki so se ga udeležili.

In v nedeljo dne 15. julija bomo zopet imeli piknik na Hobbeson Laku, to je sedem milj severno od Chisholma. Priredilo ga bo Slovensko narodno podporno društvo "Liebknecht" in upati je, da se ga bodo udeležili vsi člani in sploh vse slovensko občinstvo. Na programu so govori.

Za to izvoljeni odbor bo preskrbel za prevožno na mesto piknika in ima za to najete avtomobile. Preskrbljeno bo torej za vožnjo na piknik vsem, ki so tja namenjeni.

Rojaki, vsi na Hobbeson Laku v nedeljo dne 15. julija. Posabite svoje skrbni in teškoče za en dan in razveselite se v prosti naravi, kjer je hladna senca in čista voda za kopanje. Tudi za hladne pijaše in prigrizke bo preskrbljeno.

V soboto dne 21. julija bomo imeli koleske volitve, katere se za nas Slovence velikega pomena in upati je, da ne bo niti enega Slovenca ali Slovanka, ki bi ne bil na volitve, da voli po svojem prepričanju. Tako bomo združeni pokazali svoje politično moč in pokazali na ta način, da smo i Slovenci v Chisholmu.

Posdrav vsem čitateljem "Prosvete". Slovencev v Chisholmu in okolici pa kličem: Na svidenje na Hobbeson Laku! — Frank Furlan.

San Francisco, Cal. — Tudi jaz se enkrat oglašam iz daljnega Zapada, akoravno nisem izučena dopisovalka, vsemo upam, da bo urednik prisanesel in nebo vrgal dopisa v svoj kot. Kot članica S. N. P. J. me veže dolžnost, da se tudi pokasem na dan. Pa ne mislite, da bom pisala o svojih družinskih razmerah, kajti če bi prišla pisati kaj takega, bi ne smala končati, kar sem le predeloval v tem skladnem jeziku. Moja pripoved bi bila torej predolga.

Dam pa vedeti, da smo si udeležili v naši naselbini še dolgo potrebno ideje in najprej ustanovili dramatični klub "Slovanija" ter zdaj smo se oprijeli še pevskega društva. Da ne boste rojaki mislili, da smo tu v San Francisco ravno zadnji. Vsa šest gre onemu, ki se je prvi domislil te prelepe ideje.

Rojaki, kar nas je tu, le združimo se, da bomo močni. Pokazimo drugim narodnostim, da tudi mi nekaj znamo. Prosim vas torej v imenu dramatičnega kluba in pevskega društva, kamor tudi jaz spadam, da pristopite. Ni se vam treba zramovati in izgovarjati, da nimate časa. Pri pevskem društvu imamo dobrega pevovodjo, ki bo radevolje vsakogar naučil, najsi bo moški ali ženska.

Da bi bili vsi mojega mnenja, prav gotovo bi lahko dosegli lepe uspehe. Le složnosti je treba. Torej pozivljam vse tiste, ki ne hodijo k pevskim vjam, da ne zamude niti ene vaje in povabim vse gme, ki so kolikolič pristopni za glasbo, da pristopijo v naš tabor, da nas bo več. Posdrav vsem članom S. N. P. J. — A. M., članica pevskega društva.

White Valley, Pa. — Poročati hočem malo o gibanju tukajšnjega socialističnega kluba, spadajočega k socialistični stranki Amerike. Klub smo organizirali meseca julija, lanskega leta. Ob ustanovitvi kluba so italijanski delavci tvorili pretežno večino in danes po enem letu obstanka je pa klub dobil brez male izjeme popolnoma slovenski značaj. Italijanski delavci sanemarjajo organizacijo, medtem ko Slovenci pristopajo vedno na novo. Poleg te izpremembe je pa bil klub, v kolikor so bile dane razmere, precej aktiven. Seveda bi bil lahko še aktivnejši, če bi bili vsi delavci v tej naselbini v njem organizirani.

V marcu se je klub udeležil kampanje za osvoboditev političnih jetnikov. Na plačilni dan je priredil kolekte in nabrana je bila lepa vsota \$100. Danes so pa pred nami zopet vprašanja, katerih klub ne more rešiti sam. Država socialistična organizacija v Penni se bojuje za svobodo govora v okraju Lackawanna in apelira na zavedno delavstvo za prispevanje

v fond svobodnega govora v teh krajih, kar nam je zagotovljeno v ameriški ustavi.

Okrajna organizacija ima tudi deficit poleg tega pa še stroške za pripravo nameravanega Debeoranga govora v okraju Westmoreland. Ker naš klub sam ni povezal na dobri finančni podlagi, je bilo sklenjeno na sedajnji seji, da potrdimo v te namene veselo.

Vesela se ima vršiti dne 14. julija v Slovenski dvorani na White Valleyju, Pa. Pričetek je ob šestih zvečer. Skrbeli bomo, da bo zabava za vse dobrodošle dovolj. Torej rojaki, socializemski in podporniki socialistične misli, na zamudite tega veslega sestanka, katerega dobiček je namenjen samo v dobre namene. — Joe Britz.

Bryant, Okla. — Za poročati imam žalostno novice o strašni nesreči, ki se je pripetila dne 20. junija v kampi tuk. Creek Coal Mine. Katarina Močnik (Slovenka) in Laura Scott (Angležinja) sta se bli kopat v kakih pet minut oddaljeno stoječe vodo, kjer sta obe utonili. Ko se je prišla Laura Scott potapljati, na kraju, kjer je vođa globoka sedem do osem čevljev, ji je menda Katarina Močnik hotela pomagati. Ker pa je bila sama prebikla ter ni bila blizu nobena druge pomoči, sta obe utonili. Kakih deset do petnajet minut kasneje ja je potegnil iz vode rojak, a bili sta še obmrtili.

Laura Scott je bila stara 12 let ter zapušta očeta, mater in več sester in bratov. Katarina Močnik pa je bila 12 let in 3 mesecev. Mojena bila nekje v Kansasu. Bila je povsed se prikljubljana; lepega vedenja, prijazna s vsakomur ter se ni nikdar zramovala svojega slovenskega jezika. Zato smo jo tudi vsi ljubili.

Dne 28. junija se je vrnil pogreb na pokopališču v Henryetti, Okla., katerega se je udeležilo ogromno število Slovencev, Italijanov in Angležev. Ona je bila članica S. N. P. J. pri mladinskem oddelku društva "Victoria", št. 220, katerega člani so se udeležili pogreba v polnem številu. Sestri Anni Svetek ji je govorila krašim nagrobnim govor. Zelošten je bil pogled, ko se je izročili materi zemlji, akoro ni bilo očesa, da bi se bilo solzno. Ona zapušta tukaj mater, očima, dve sestri in brata, katerim izrekam iskrena sočutja.

Komaj tri dni po omenjeni nesreči smo se prejeli drugo žalostno vest, da je bil rojak John Jelen ubit v premožorovu št. 3 v Dawsonu, N. Mex. Nesreča se mu je pripetila, ko je skušal zadržati janski vozček, da ga prikloditi k drugim. Imel ni dovolj prostora in vozček ga je pritisnil ob oporo tako silno, da je ravnal dan kasneje izdihnil. Pokojni je bil prijazen ter lepega vedenja; tu je imel veliko prijateljev.

Dne 27. junija se ga pripeljali semkaj mrtvaga in pogreb se je vršil na pokopališču v Henryetti, Okla., dne 28. junija, katerega se je udeležilo ogromno število ljudi. Pokojnik ni spadal k nobenemu podpornemu društvu. Star je bil 19 let in sedem mesecev ter tu zapušta očeta, brata in dve sestri, katerim izrekam moje sočutje. — Vinko Ložnikar.

Barberton, Ohio. — Tu je približno štiri sto slovenskih družin, a vseeno malo dopisov iz te naselbine je v "Prosveti". Kaj je temu vzrok? O delu res skorej ni vredno opisovati, kajti tako je kot približno po vseh krajih Združenih držav. Delamo vsaki dan, ali samo za berno življenje, kajti gospodje kapitalisti nas znajo precej dobro lakorščikati. To smo pač sami v največji meri krivi, ker se nismo zadoeli politično organizirani.

Pred mesecem ava se podala na agitacijo a V. Jerebam za socialistični klub. Agitacija se je le dobro obnesla in dobila sva 18 novih članov. Ali to ni veliko pri tolikih Slovencih! Dobra sra mora biti človek, ako se hoče podati na agitacijo za socialistični klub v tukajšnji naselbini in marikatero sva morala potreti, ki pa je nava podra, temveč sprejela skozri eno uho noter, skozri drugo pa ven.

Slovenec, pristopite k socialističnemu klubu, kajti politična organizacija je pot, po kateri pride mo do izboljšanja delavskega položaja. Saje kluba se vršijo vsako drugo nedeljo v mesecu v prostorih na 436 Bolivar Roadu, približno se ob desetih dopoldne.

Primoran sem dati v javnost, da živi nekje v Minnesoti striška, ki pišari pisma v stari kraj jeseč se baje radi najine civilne poroke.

Moja žena je dobila iz starega kraja od matere pismo, v katerem ji omenjajo, da so prejeli pismo od strica v Minneapoti, v katerem jim je pisal, da se nava poročila po katoliško, temveč po evinjako. Naj lahko gremo v tukajšnje bližnje mesto, striško, in pogledamo, ali je najine poročno dovoljenje pravilno ali ni. Ako neče tu, pa tudi lahko gremo v bližnje mesto, kjer en staneja. Saj mislim, da tu v Minnesoti niso farji tako megočni, da bi lahko izdajali poročna dovoljenja ter je leta treba iskati v hiši postavu. Farju ga nasajo le zato, da ga pokropi lursko vodo iz si zraven tega zaračuna \$20. Pri meni tega ni bilo in ne bo. In če bi bili vsi mojega mišljenja, bi se zdavnej odklenkale vsaj škofščini, da bi morali farji hoditi po tovarnah, kot delam to jas in milijone drugih.

Tebi, minnesotski striško, pripravljam, da skrbiš samo za svojo dušo, za moje in moje žene pa ni treba, ker je sploh nima. Jas vse duše se od hlač poročam, kadar kupim nove. Le pridno pripeljaj za hram božji, nekoh bo morda tudi tebi padlo zgrinjalo raz oči.

V nedeljo se imelo naše društvo "Triglav", št. 46 piknik na Baughmanovi farmi. — Joe Turmah.

Breezy Hill, Kans. — O delavskih razmerah ni vredno kaj omenjati, kajti pokličeje nas na delo samo po parkrat v tednu. Hočem pa omeniti malo o družinskih razmerah, a ne o kakih razporokah, temveč obratno. Dne 29. junija ste tu v Breezy Hillu, Kans., prarovalna petindvajsetletico svojega zakona dobro znana mr. in mrs. John in Katie Černa. Šolimo jima se nadaljnja petindvajsetlet let skopnega življenja, da bi bila zdrava in bi obhajala še malo.

Mrs. Černotovi se moram zahvaliti za njen veliki trud, ker nam je tako lepe postregla s raznovrstnimi jedili, da sem bil še v strahu, da se bo mima upognila valed prevelikoga bremena, ki so ji ga ustoličili. Ko sem sedel zravem, je bila kmalu malo lažja. Torej hvala vam, mrs. Černa. — Mr. John Černa pa je postregel s drugimi dobrotami, česar pa ne povem, kar pa mislim; da bom lahko, ko bosta obhajala sloto. Naš rojak Černa je dobro znal po tej okolici in tako tudi po mnogih drugih krajih Združenih držav. On je še mnogo let glavni tajnik tukajšnjega Avstrijskega podpornega društva s sedešim v Frontenacu, Kans. in čez dva leti poldovodja v naši sadračni prodajalni v Breezy Hillu. Je vseskoči postojnega značaja, kar nam je še dostikrat dokazal s svojim političnim delom.

Želim jima torej, da bi še mnogo srečnih let zdrava bivala med nami.

Posdravljiam vse čitatele "Prosvete". — Jacob Ark.

Carlinville, Ill. — "Saj bo, saj bo", smo se tolčili na četrtega julija, pripravljaje se za veliki piknik tukajšnjega pevskega društva "Slavček", katerega je društvo nameravalo prirediti. Od šestih do osmih xjutraj nas je pral dež kot za stavo in če se je kdo izmed nas smael, da je prišel dajati pogum, nekako tako-le: "Čisti se s vrha dol", se je res distilo, da je vse taklo od nas.

Ob devetih smo začeli preiskavati, kako bi pisali, čeprav dežuje in posrečilo se nam je, da smo dobili primerno dvorano, čeprav se je prireditve zakaznela za eno uro. Sme je pa na drugem koncu dodali. Tako se je vse polvoljno isteklo, za kar se moramo zahvaliti v prvi vrsti slovenskemu pevskemu društvu "Naprej" iz Livingstonu in nemakemu pevskemu društvu "Vorwarts" iz Springfielda, katere sta pomagala za smo koncert odpravili v zahtehi dvorani mesto na prostem v senči kolatih drevov.

Zahvalimo se tudi posameznim rojakom za obilen poseet in oproste naj nam, ker nismo mogli izpolniti obljube. Na programu so bile različne dirke a nagradami. Vse te nagrade "Slavček" hrani, prišel pa bo v kratkem s njimi na dan. Nagrade imajo veljavo nad \$100, ki so jih darevali tukajšnji trgovci.

S posdravom! — John Spendal.

Toča ubila 23 oseb v Rusiji. Riga, 11. jul. — Iz Moskve javljaje, da je silna debela toča ubila 23 oseb in mnogo glav živine v okrajih Rostova na Donu. Žrivo so kmesto, ki so hiteli na polje, da rešijo živino. Škoda na polju je ogromna.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Waukegan, Ill. — Ako se zmalimo in povrnemo nazaj v preteklo dobo dvajsetih, petindvajsetih let ter začnemo premišljati zgodovino slovenskega naroda, se bomo čudili, kako je bilo mogoče napraviti naš mali slovenski narod tako močan in velik. Dasi ravno je mnogo naših rojakov v Ameriki, ki so zelo malo delovali za napredek volbe, radi pa začneva pogledujejo po ljudeh, kateri krivujejo vse svoje moči v občno korist celete, najsiha kulture ali gospodarstva. Kakor je rečeno, da je naš narod prišel do tolikoga napredka, je očitni dokaz, da so bili tisti pionirji ljudbitelji svojega naroda, kar moramo priznati.

Kar pa je najbolj smadilno, pomembno in dokazano, je to, da se bili ti pionirji sami delavci, niti onega bogatina ni, ki bi ga mogla omeniti zgodovina. Torej oni zničevani delavec je bil tako predčen in tako prost, da se npal takega napraviti.

Ovrimo se nasaj in pogledimo ogromno delo slovenskega naroda od takrat do danes. Vse kar je bilo zgrajenega, je zgradil delavec a svojimi kuljavimi rokami. Pomislimo malo, koliko je bilo težko ob pričetku tega ogromnega dela, kajti Slovenci — pionirji, ki se prišli pred tridesetimi leti v to novo domovino, niso imeli doma, ne smancev, ne sosedev, nič drugega kot misel, kako živa njih svojci ter skrb za sasuhek, poleg tega pa še olajšanje svojega težkega stanja.

Pri vsem tem pa niso posebili, kar je vsak dolžan storiti, pa najinhaja iz kateregakoli naroda. Tudi slovenski delavci, akoravno raztreseni po vsaj Ameriki, so vseli ping v roke in prideli orati celino, iz katere so napravili lep vrt s bogatim sadjem na polju kulture in gospodarstva. Mladini danes tega ni lahko dopovedati, pač se vprašajmo one stare pionirje slovenskega naroda, ki so orali, sejali in danes, ko še trud njih trdega dela kaže sad, za katerega dobro vem, da niso dobili plačila. Pa jim je v zadoblenje še to, ko vidijo, da njih trud in delo nista bila zastonj.

Gornje vrstice sem napisal s namenom, da obrnem pozornost vseh onih, ki pravijo, da so oni ljudje bili neumni. Oprostiti jim moramo kakor napaka, kajti človeške slabosti pridejo včasih in takem slučaju valed tega, ker se počutijo kakor doma in si mislijo, da je začetnikom, ki so prišli sem pred petindvajsetimi leti v Ameriki godilo ravnotako.

Prvi rojaki, ki so prihajali v naše novo domovino, niso imeli ne podpornih, ne kulturnih in toliko manj gospodarskih društev. Imeli niso nikakega slovenskega časopisa, večji niso bili ameriškega jezika, denarja niso imeli. Niso imeli svojih prostorov za zbirališča, bili so popolni tujei. Danes je vse drugače. Trgovino in obrt imajo akoravno še ne popolnoma razvite, društvene, slovenske in narodne domove. Sploh jim imamo še skoraj več kako v stari domovini. Sedaj je torej tekma za narodne domove, rojaki. Širite to idejo po vseh naselbinah, ker to so tisti tabori, kakor so se imenovali po naših prednikih v stari domovini. Delajte zanje, kajti to je glavna torišča in šole za združitve naroda. Kjer le morete, vzpodbujajte mladino, da bo dovrševala začetno delo pa naših prvih trpinih, delavcih, ki so prvi poskušali stiliti kruh v tujini in niso porabili po svojem trudopolnem dnevnem delu, da je treba še nekaj več dela, da bodo njih nasledniki imeli udobnejše življenje.

Končujem moje skromne vrstice in opozarjam vse rojake delničarje, da se udeleše polnoštevilo redne mesečne seje društva Slovenski narodni dom, katere se vrši dne 15. julija ob dveh popoldne v S. N. Domu. Ker je več važnih točk za rešiti, kličem vsem delničarjem: Udeležite se rednih mesečnih sej in zasledujte poročila in delo odborikov. Ako se boste udeleževali sej v večjem številu, bodo odborniki toliko bolj svestračun za leto 1923. Vabljeni ste tjem sodelovali. Čitan bo polletni vsi, da pridete na sejo.

Z združenimi močmi za Slovenski narodni dom! — Mathias C. Warsaw, tajnik.

Ferret "Jimmy Higgins" je vseeno žele ameriškega proletariata ob čaru valilne vojne. Dobi se pri Književni založbi S. N. P. J.

Lev Tolstoj: Rodbinska sreča.

Prvi del.

(Dalje.)

Strahno vprašanje: zakaj mi je po vsem jasno in prosto, da ni prišlo več v misel. Zdelo se mi...

II.

Med tem je nastopila pomlad. Poprejšna moja tuga je minula in spremenila se v sanjarsko nado in težnjo.

Konec meseca majnika vrnil se je Sergij Mihajlič s svojega pota, kakor je obljubil.

K nam je prišel na večer, ko ga nisimo nikakor pričakovali. Sedel je v hladniku, ter hitelo piti čaj.

preste in drugo pecivo. Katra je s svojimi okroglimi rokami izmivala čaše.

"Nu, kaj bi se toliko preoblačili tu na deželi?" rekel je, gledajoč na mojo glavo s pečo ovito.

"Kaj pa vidite tako protivnega na sebi?" kričal je za menoj. "Izgledate kakor zalo, mlado kmečko dekle."

"Kako čudno me je gledati!" mislila sem si ter se urno preoblačila. "Nu, hvala Bogu, da je prišel!"

"Da, ko bi tudi vi hoteli iti z nami v inostranstvo!" rekla je Katra, "ker drugače boste osamljeni kakor v gozdu."

"Nu, dobro," rekla sem; "počujte z nami okolo sveta!"

Ko sem mu povedala, da sem se marljivo s nočem ukvarjala da se nisem dolgočasila in ko mu je tudi Katra to potrdila, namihlaval se je ljubko na me in me hvallil.

Da se temni, opasila sem se le po tem, da je netopir natihoma priletel pod streho hladnika in moral se okolo mojega belega prtača.

"Ah, kako ljubo mi je vaše Prokvo!" oglašal se Sergij Mihajlič, pretrgajoč razgovor. "Vse svoje življenje hotel bi takaj sedeti."

"Kako naj to storim?" ponovil on; "življenje mi ne pripušta." "Zakaj se ne ženite?" vprašala ga Katra. "Vi bi bili izvrsten mož."

"Zato, ker rad posidam," odgovori smejoč se. "Ne, Katarina Karlova, midva se še ne bodeva ženila. Na me so še davno preselili pogledovalci, kot na Sloveka, ki se mora oženiti in jaz sam odobravam te njih mnenje..."

"To je lepo! Imati šest in trideset let in še dajati življenja slovo!" opomnila je Katra. "Da, še mu dajem," nadaljeval je Sergij Mihajlič; "vsaj tudi hočem najraje le posidati. A k ženitvi pa je treba nečesa drugega. Povprašajte le to," dodal

je, pokazavši na me. "Evo takošne je treba ženiti in omočiti, midva se hočeva samo le veseliti in njimi."

V glasu bila je izražena nekaka skrivnostna tuga, ki mi ni bila. Pomisljal je nekoliko; niti jaz, niti Katra nisve rekli ničesar.

(Dalje prihodnjaj.)

Prokleta vojna.

(Iz Barbusove "Jasnina".)

Po tej vojni se prane nova vojna. Vojne bodo začenjale tako dolgo, dokler bo odločitev v rokah drugih ljudi nego oseb, ki morajo korakati v vojno.

Ne vemo, iz kakihnih zgodovinskih zapletljivcev nastanejo zadnji viharji. Tudi ne moremo vedeti, kakšna imena bodo nosili v letih trenutkih vedno ispravnajajoči se ideali, ki gospodujejo v človeku.

Vasko leto bodo pripravili narasale. Vasko leto bodo doživljale dvig, ki pojde še strmeje navzgor. Zopet moram nastaniti in z muko prerazpustiti vse in ugotovljati. Sedaj stajim tri leta v vojski.

Trilion — milijard milijonov — beseda je priliznjena samo na površino reči. Sprejem se, ko doumevamo nedoumnost te nove besede, ki je bila po vojni šele včeraj izobilščana.

Samo oboroževanja bodo še. Z oboroževanjem bodo porabljena vse žive moči. Vojne priprave bodo strgale vse izumne nase, vse znanost in vse druge miali. Celo gospodovanje v svadnem prostoru, zakonito obvladovanje svetovne prostornice, bo samo za to tu, da se bogastva ljudstev razpiljejo in rasprajajo.

Vse druge življenjske naloge se bodo skrlele pred to utrato za utrato za uničevanje. "Skrčili" se bodo tudi val ostali človeški napori in upravičenost do življenja.

Vidim Jezusa Kristusa na obali jezera. Prišel je po navadni poti kakor navaden človek. Noben zarokoviti venec ne obdaja njegove glave, samo po blešni in milobi se razodeva, da je on. Svetlobne jate brežičje druga v drugo, plajstijo se druga nad drugo, protopevajo glavo Jezusova. Blešči se, kakor bi stal na nebeškem oboku.

Takšen bi bila smisel zadnje človeške dobe. Vidim Jezusa Kristusa na obali jezera. Prišel je po navadni poti kakor navaden človek. Noben zarokoviti venec ne obdaja njegove glave, samo po blešni in milobi se razodeva, da je on.

On je eden med okrašenimi hrmitelji duševnega vznika, ki so jih obkrdli in obgolili, in gledati mora na divješko hrumečo

agro glorijske, ki jo počenjaže njegovim imenom. Ze dolgo tega, odkar so ga lakomni in pohotni prekupčevalci duhovnika na njegovo mesto. Na vsak križ so ga znova križali.

V volnih ozemljih vidim cerkve, ki jih je podrla vojna. Ze prihajajo ljudje s krampom, ze pripisajo kamenje, da bi zopet dvignili cerkvene zidove. Jezus Kristus pa je integril žarek svoje roke in govori z jasnim glasom v prostornino: "Ne dvigajte zopet cerkva! Niso to, kar vi mislite, da so! Ne dvigajte zopet cerkva!"

Odrešenje leži samo v ljudeh, ki so v miru obojeni na tlako in ki jih vojna oboja na smrt! Samo ti ljudje potrebujejo luč. Obojenje bi moralo ležati samo v revežih!

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Ponesrečen splav. Pri Vuhredu je zadel splav Matije Šermans, naložen s lesom, v most in se razbil. Splavarji so bili pijani in nepozorni. Trije so se rešili, eden je utonil.

S poročnega zasedanja. 24letni Alojz Slejko, ki je umoril učitelja Marušiča, je bil od senata obojen na 4 leta težke ječe.

Detomorilka. Marija Tekave iz Visokega pri Igu je 6 tednov stara dete vrgla v Ljubljano. Da se ugotovi duševno stanje, je bila razprava preločena.

Mladolentni tatovi. Stanko in France Luxnar, Ivan Ovirik in Vinjo Horvat so bili valed neštevilnih tatvin v Ljubljani in okolici obojeni vsak na eno leto težke ječe.

Uboj radi "ofrehta". Janes Gašnik iz Udja pri sv. Juriju je v pretepu udaril fanta Jeršina s tako silo po glavi, da mu je prebil lobanjo. Dobil je 2 in pol leti ječe.

Radil postilstva eta bila obojena Frana Podbešek in Bevan na eno leto in Frana Babnik in Ladji pri Medvodah na 6 let težke ječe.

Uboj na svatbi. Na svatbi Josipa Ribnikarja iz Srednje vasi eta se sprla in stopila Josip Roman in Peter Rotar. Roman je Rotarju zabodel noč v prsi. Rotar je takoj izdihnil. Poročniki so postredili vprašanja uboja in senat je Romanu prisodil 2 in pol leti težke ječe.

Zakon v varstvo malega kmeta. Dosedaj je bil ta zakon v veljavi samo v Srbiji, sedaj ga pa namerava vlada razširiti na vse državo. Zakon prepoveduje, prodati kmetu na izvršilni način 5 aralov oranice, hišo in pohištvo, četudi je dolžan državne davke. Kmetje, ali boste rekli, da se vam bližajo nebesa?

Kam grede milijarde? Za armado grede, za armado. Nedavno se je mudil v Belgradu general Le Ronde, ki se je z našim generalnim štabom dogovoril, da potrebuje naša država ne samo močno armado na kopnem, ampak tudi močno mornarico, zlasti mnogo torpednih rušilcev in podmornikov. Od generala Le Ronde so zahtevali, naj pooreduje pri francoski vladi, da dobi naša država potrebni material za te drage predmete iz Nemčije na račun vojne odškodnine.

Tako poročajo razni listi. Za armado je torej in bo denarja vedno dovolj. Za druge stvari a seveda ni. Kaj pa nam je treba sol, bolnišnic itd.? Glavno je, da imamo močno armado in "liferacije" za armado, zlasti "liferacije" v inozemstvu, ker take belgrajski porodici največ neso.

V narodni skupščini je sunanji minister Nindič z žalostjo poročal v svojem ekspoziciji, da se vojna intervencija proti Bolgaraki v danih razmerah ni mogla izvršiti. Naši zavezniki, zlasti v mali antanti so nas v odločilnem trenutku zapustili, velika antanta pa se je tudi zoperstavila. Sedaj bo Jugoslavija čakala, da bo Bolgaraki krčila mirovne pogodbe (v prvih

dneh vojne navdušenosti se spodje Nindič e tutti quanti čano izjavljali, da jih je že), pa bi po vgladu Francije p. Neudiji prav gotovo udarili njo. Klerikalni poslanec Sušnik bil zelo žalosten, da nas je "mumska v naši agresivnosti "dala". Gospodje črnci bi se blagoslavljali topove in bajone.

Po bolgarski revoluciji. O dotočena in discipl. bolg. arma ki je največ pripomogla, da upor mest zmagal, je poraz kmetake trope. Meščanski nacionalistični krogi so izbrili ugodno priliko, ko so zaposlene kmetake mase na polju in so čez noč naprtilo preobrat. V splošni zmedeni vodilje bolgarskih kmet. Stamboljaki sam ni mogel zbrati vojaštva, medtem ko se naša v. da ni odvzala njegovi prošnji, in mu pošlje vojaštvo na pomoč. K je bilo bistvo bolgarske revolucije? Vlada Stamboljskega je pomenila temeljito reformo v bolgarski notranji in zunanji politiki. Stamboljski sam je hotel napraviti najboljšo razmerje najprej sosednim državam, medtem ko je z antanto še takoj po svetovni vojni prišla Bolgaraka v prijateljske stike in je bila posledica tega, da se je znižala Bolgarski vojna odškodnina. Provojaški klički makedonstvuječi band je pomenilo Stamboljski vo vladanje napredek. Zasluga Stamboljskega je brez dvoma ta, da se onemogočil vsako vojno nevarnost, medtem ko pomeni zmagave nove vlade nevarnost za nove konflikte na Balkanu.

Zemljoradniška stranka bo vedno skušala priti do vladne moči, zato je pričakovati, da pride na Bolgarskem še do meščanske vojne. Tragika in žalostni konec Stamboljskega leži v tem, da se ni razval po golam dejstvu, da more biti kmet le opora gospodstva buržoazije ali pa zaveznik proletariata.

Zemljoradniška stranka bo vedno skušala priti do vladne moči, zato je pričakovati, da pride na Bolgarskem še do meščanske vojne. Tragika in žalostni konec Stamboljskega leži v tem, da se ni razval po golam dejstvu, da more biti kmet le opora gospodstva buržoazije ali pa zaveznik proletariata.

Zemljoradniška stranka bo vedno skušala priti do vladne moči, zato je pričakovati, da pride na Bolgarskem še do meščanske vojne. Tragika in žalostni konec Stamboljskega leži v tem, da se ni razval po golam dejstvu, da more biti kmet le opora gospodstva buržoazije ali pa zaveznik proletariata.

KNJIGE

KNJIZEVNA MATICE B. M. P. J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Slovensko-anglška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molak. Povest iz življenja ameriškega proletariata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.10 s poštnino vred.

Zajedalc. Spisal Ivan Molek. Povest iz doleže skrivate kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenazije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naravne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, narodni skupaj, dobita za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema KNJIZEVNA MATICA, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Njeno življenje.

Fovest — Spisala Sofka Kveder-Demetrovič.

Krasova knjižnica — izdala "Matica slovenska".

(Dalje.)

Res se je vse bolj rešilo, kakor se je bala. Res je bilo tisoč goldinarjev v njenih razmerah mnogo denarja in velik dolg. Ali lahkega srea bi bila štvovala to, če bi bila vedela, da je zdaj nevarnost zaustavljena za vselej. A vedela je, da je to zopet le kratek rok oddiha do nove nesreče.

V par dneh je dobila pismo od srica Roberta. Javil ji je, da je Boman ponaredil tudi njegov podpis na menici: štiri tisoč goldinarjev; plačal je svoto, da ne pride ime v sramoto, ki ga nosi tudi on; toda plačal je zadnjokrat. In tudi njej svetuje, naj ne štrtuje zastojn podlage za skromno bodočnost svojo in otrok.

Pisala je možu obupno pismo, rotila ga je, naj se spametuje. Zadnjokrat ga prosi tega, zadnjokrat! Se enkrat — zadnjokrat — je bila mogča rešitev. Če ima vest, naj jih ne uničuje do kraja! Naj jim ne jemlje zadnje pričelščice, naj jih ne paha v bežo in sramoto.

Niš ji ni odgovoril. Samo računni so hodili vsak čas na njeno ime, tož be so prihajale. Od čevljarja in krojača, od gostilničarjev, od ženak, pri katerih je stanoval in jim ostajal dolžan. S stisnjenimi zobmi je plačevala, prodajala boljše pohištvo iz sob, zadolževala se vedno bolj. Vsakokrat je pisala možu, da je zadnjokrat. Nobenkrat več! Naj propade, naj ga zaprejo v ječo, ko mu ni pomoči. Ona ne sme tvegati te svoje skromne eksistence, ne sme uničiti tega svojega malega siromanskega doma; zaradi otrok ne. Kaj naj gre beračič z njimi?! Saj je njihov oče! Zakaj uničuje lastne otroke?! Kaj so mu storili, da jih peha v nesrečo? In ona? Kaj mu je zakrivila, da ji izpija kri, da ji jemlje zadnjo oporo, da ji pod lastnimi nogami koplje jame pogube?

Vsa uboga je še bila, utrujena, zbegana, kakor zver, ki jo zasleduje lovec in ki, če obstreljena, še beži, beži in upa, da se reši.

IX.

Rajko je bil star dve leti, ko so ji brzojavili, da ji je umrla mati, naj pride na pogreb. Brzojavila je nazaj, da ne more, da je bolna. Najpotrebnejšega je manjkalo v hiši. Njena obleka je bila slaba in obnošana. Pred par dnevi je dala zadnje beliče hranilnici za obresti. V hlevu je zopet stala ena sama kravica. Naj še to prodaj? Od česa bo živela z Leno in otrokoma?!

Zaprta se je popoldne v sobo in je sama, zapuščena in strta, jokala za materjo. Ni mogla na pogreb. Odkod naj vzame denar za pot in za žalno obleko?!

Oh, ko bi vedela njena mati, kako se ji godi! Spomnila se je tistih tednov pred svojo poroko, ko sta z materjo tako veselo lebirali bala. Spomnila se je, kar ji je mati pripovedovala o

zabavah, o fini družbi. O gledaliških, ki jih je svilenih oblekah, o sijajnih dvoranah, o plahih in svojih mladih letih. O bogastvu in razkošju, o obiskovalca, o kočijah, v katerih se je vozila, o hišnah in vagojiteljcah, ki so jo negovale, oblačile in pasile na njo. Oh, in njena hči nima niti toliko, da bi ji šla na pogreb, da bi ji vrgla pest zemlje v grob!

Tam nekje daleč zadaj se je bleščalo razkošno. Njena stara mati je bila slahna gospa, visoki gospodje so poljubljali njene bele roke, z dragocenimi prstami okrašene in z slatimi zapestnicami. Po mehkih preprogah je hodila, demantent diadem ji je sijal v lasah. Laskaji so ji stregli primaj, vse se ji je klanjalo, kjerkoli se je pokazala. Spoštovana je bila in oboževana od vsega mesta, tisoč in tisoč žen ji je zavidovalo, val so blagovall njeno srečo in bogastvo. A ona, njena vnukinja, hodi oblečena kakor dekla. Njene roke so žuljave od dela, tisoč skrbi je gonil noč in dan. In zakaj to, zakaj?! Kdaj je storila tisto napačno stopinjo, ki jo je zapeljala stran od sreče, od zadovoljstva in miru...?

Njeno mater pokopavajo brez nje. Ni prišla, da ji še enkrat poljubi roka, da ji še enkrat pogleda v mirni, plemeniti obraz. Ne, ne, ni mogla motiti obojave žalosti z beračenjem za denar.

Mater pokopavajo in hči mora ostati doma, ker nima denarja za pot in ne za obleko, ne za čevlje, ne za klobuk. Ni mogla priti ubožna, kakor je, da ne bi tisti siti in nevedni ljudje v malem domačem trgu ob odprtem grobu blagovall matere, ker je umrla in ne vidi, kam je šla. Moda bi se celo slobno namihali skrivaj, češ, tako visoki so bili Ribičevi, zdaj jih je kaznoval Bog v lastni hčeri za njihovo prevzetnost. Prenizki smo jim bili, da bi se družili in prijateljevali z nami, a katera naših hčera ima tako slabo, kakor ta Tilda, princesinja... Gnetil bi se h grobu, stajal bi v hčer z vajiljivo radovednostjo, spogledovali bi se in skomizali z ramami, potem bi se sklonili in s hinavskim srcem bi vrgli peščico zemlje na materino rakev, hinavsko bi vzdihali: Blagor stari gospe, sroti, da je umrla...!

Oh, in prav bi imeli... Blagor sroti, da je umrla, blagor ji, da ne ve, kako živi hči, da ne ve, česa se boji... O mati, morda je najbolje, da si umrla! Dolgo že tajim svojo sramoto, ali kako dolgo če jo bom mogla?!

Res je imela dva brata, oba že v dobrih službah. Oba sta se srečno in premožno oženila. Pisarila sta dvakrat, trikrat na leto Tildi zadovoljna pisma in njuni ženi sta pošiljali o Božiju Mimici in Rajku dragocene in nepraktične igračke v dar. Če bi se bila obrnila Tilda na njih, bi pač dobila večje podporo — miločinne, par desetakov, morda celo stotak — ali namesto razumevanja zgražanje, namesto ljubezni strah, da ne bi korektna famillija zaradi nje imela novih sitnosti, morda celo sramoto... Tega ni hotela, ni marala. In tudi, če bi ji hotela iz resničnega sočutja, iz resnične ljubezni pomagati, če bi bila brata pripravljena tudi na žrtve zaradi sestre — bilo bi vse zaman...!

(Dalje prihodnjaj.)

NA KRVAVIH POLJANAH

Je ime knjige, katero je spisal Ivan Maticič in v kateri nam živo predstavlja grozote svetovna vojna in Galicije, z Doberdolske planote, z tirolskega gorvoja, od Spacapanov, Sv. Gabrijele pa do Pijače, in natančen popis dogodjajev slovenskega planinskega polka od prvega do zadnjega dne. Knjiga vsebuje tudi ramske znamenite slike in življenja vojakov in civilstov za časa svetovne vojne. V resnici je to nekaj, kar je izredno zanimivo in bi morala imeti vsaka hiša. Zato ne odlašajte temveč naročite knjigo takoj. Stane samo \$1.50, a vredna je v resnici veliko več. Dohi se pri bratu platelca na naslovu:

FRANK MATIČIČ, 323 Eugen Street, Chicago, Ill.